

יש לך שמונה שליליים?

הרעיון: לקחת תלמידים עם שמונה ציונים שליליים לפחות בתעודה, לשכנע אותם שהם הכי טובים שיש, וללמד אותם מהבוקר ועד הלילה ■ שיטת 'אמץ' כבר שינתה את חייהם של מאות תלמידים ביישובי הנגב והכפילה שג את אחוזי הזכאים לתעודת בגרות ■ מאחורי ההצלחה עומד נסיון כהן, שבגיל 17 נזרק בעצמו מבית הספר

"זה כמו לקחת כדור אש ולהשליך אותו ביוני קיץ חם לתוך שדה קוצים יבש", מנסה להסביר רוני יוסף, מנהל תיכון בשרות. "אתה לא יודע מה שהתוכנית הזאת גרמה לכולנו פה. אנחנו מדברים על התיכון שלנו לפני פרויקט 'אמץ' ואחריה. אלו שני תיכונים שונים לגמרי".

המטרה: בגרות מלאה

בכיתה י"א נפלט נטיס כהן (43) מהתיכון היחיד של בית-שמש. הוא זוכר כמו אתמול את היום שבו נכנס הביתה עם המכתב שאמר שבבית-הספר אין לו מה לעשות יותר. "אמא עמדה במטבח ובכתה בשקט", הוא משחזר. "אבא, וזכרנו לברכה, ישב בסלון ושתק. זה דקדק כמו סכין בלב. זה פילח אותי". נטיס כהן הביא בסופו של דבר נחת לאמא שלה. הוא סיים, בהצטיינות, תואר שני בסוציולוגיה

תופעת לוואי מדהימה של פרויקט 'אמץ': ילדים בכיתות ז' וד' ממשלים ככוננה כדי לצבור מספיק ציונים שליליים. "הם יודעים שרק כך יוכלו להתקבל לביתה היחידה שבה יגיעו לבגרות מלאה"

שהפכה את מטבח ביתה הקטן בקריית-גת למוזיאון של מבחני המגן של בנה. המבחנים עם הציונים, המודגשים בטוש וזהר, מודבקים בכל פינה במטבח. על המקרה, על הקירות, ממש כמו עיטורי כבוד. "עשיתי את זה", היא מסבירה, "כדי שכל מי שנכנס למטבח, יבוא לאלף, יטפח לו על השכם ויגיד לו מילה טובה". לאורך כל המסע הארוך שעשינו בערי הנגב בעקבותיו של הסוציולוג החינוכי נטיס כהן, האבא של שיטת 'אמץ' - שיטה חינוכית נסיונית חדשה שמניבה פירות מתוקים - ציפו לנו הרבה קטעים מרגשים וצובטי לב. מנהל בית-הספר בבאר-שבע, מורה מקריית-גת, אמא משרדות, תלמידה מירוחם וראש רשות מקומית - כולם התקשו להסתיר את התרגשותם כשסיפרו על השיטה, על הכוח העצום שלה, על המהפכה שהיא מחוללת בכיתות, בבתי-הספר, בבתיים, ביישוב כולו.

צבי אלזש

תצלומים: אטנת קרטנסקי

עיניים, העיניים של דליה לוי מקריית-גת אומרות הכל. הקלות הזאת שבה הן מתלחחות כשהיא מדברת על בנה אלף, תלמיד שמינית, שצורף ברגע האחרון לפרויקט 'אמץ' ועומד בימים אלה להשלים תעודת בגרות מלאה. "הם הצילו לי את הילד", היא אומרת, "אני אפילו לא יודעת איך להתחיל להודות להם. אתה יודע מה זה שאלף, שכבר הרמנו יריים ממנו, חולם על קריירה של מרצה באוניברסיטה? אתה יודע איזו מהפכה עברה עלינו?" קשה להישאר אריש למראה האם הנסערת,

נסים כהן וחינוכי המועדון.
"הוכחנו שאין תלמידים
גזעיים, יש בית ספר
שוויוני ומלוכל בהם"

בירוחם לבחינת הבגרות במתמטיקה. 18 עברו את
הבחינה בהצלחה. אחרי כיבוש פיסת האודסט, כל
שאר המבחנים נראו כמו הסתערות קלילה לגבי
עה כנגב. הבחינות בלשון, בספרות ובהיסטוריה
כבר היו משחק ילדים.
אילה אביטן, אחת הבוגרות של כיתה הניסוי
הראשונה, עברה את כל בחינות הבגרות וכתה בת'
עודה הנכספת. היום היא עובדת במספרה בתל'
אביב ומתכוננת שוב למבחן הבגרות בגיאוגרפיה,
הפעם ברמה של חמש יחידות. המטרה: להמשיך לל'

אומר, "אני הייתי היום נהג בוס בצבא ואולי נהג
משאית באורחות, מי יודע היום אני חושב על
קריירה של קרימינולוג במשטרת ישראל".
השיטה של כהן מיושמת היום כתשע כיתות
'אמץ' ביישובים אשדוד, קריית גת, קריית מלאכי,
שרות, ירוחם ובאר שבע. 280 התלמידים
שלומדים על פי השיטה כבר ניגשו לבחינות
בגרות במתמטיקה, לשון עברית, ספרות,
היסטוריה, תנ"ך ואזרחות. 83 אחוז מהם עברו
בהצלחה את הבחינות. בבחינה במתמטיקה

**איתן מלקר, בוגר
'אמץ': "אם נסים כהן
לא היה מופיע בחיי,
הייתי היום נהג בוס
בצבא ואולי נהג
משאית באורחות.
היום אני חושב על
קריירה של קרימינולוג
במשטרת ישראל"**

**נסים כהן: "אזי ואבוי
למי שיעז להגיד לי
שהשיטה הזאת יקרה
מדי. לתחזיק את
התלמידים האלה כמו
בייבי-סיטרים מביתה א'
עד כיתה ט' בכל מיני
'מגמות נדמה לי כמו
נגרות וספרות זה
לא יקרה"**

"אין תלמידים גזעיים". חינוכי 'אמץ'

מור, אולי באוניברסיטה. המבצע הזה של כל אחד
יכול עור לי מאור, היא אומרת, אני מבינה היום
שאי משוגלת להגיע לכל מה שארצה, אם רק
אשקיע."

באותה שנה נה החתול הניסוי בלרום, 56 אחוז
מתלמידי העיר הגיעו לתעודת בגרות המספר הזה
לא התשנה עד היום. ההצלחה של השמיניסטים
מהמגמות החלשות גרמה לעלייה משמעותית בהצלחה
של תלמידי המגמות האחרות, הטובות יותר.

אין תלמידים גזעיים

והמהפכה נמשכת. ליאון לדרמן, מנהל בית
הספר התיכון 'שלאון' בקריית גת: "אם כשנות ה'
70 וה'80 הצפי למסיימי בגרות בבית הספר שלנו
נע בין 40 ל-50 אחוז מקסימום, הרי שהצפי השנה
הוא להגיע למצב של 70 אחוז מתלמידים ייזאו
מכאן עם בגרות. הפרויקט הזה משפיע על כל בית'
הספר. מורים בכיתות רגילות מוצאים את עצמם
משתרלים יותר ומגייסים את כולם לבגרות, כי אם
החבר'ה מ'אמץ' יכולים, אז איפה הם?"

ה"גם תופעת לזואי מדהימה", מגלה רחמים
יוסף, מפקח משרד החינוך בדרום. "ילדים בכיתות
'ו' רח' מפשלים בכוונה, נעדרים משיעורים,
משתרלים לצבור מספיק ציונים שליליים
כתעודה, כדי להיות וכאים להתקבל לכיתה היחידה
הם יודעים שרק כך יוכלו להתקבל לכיתה היחידה
שבה ממש מובטח להם להגיע לבגרות מלאה."

"הוכחנו שאין תלמידים גזעיים, יש בית ספר
שוויוני ומלוכל בהם", אומר היום נסים כהן. "נגד
הפשע הזה אנחנו נלחמים".
הפעם היא, כמו תמיד, התקציב. תלמיד בכיתה
'אמץ' עולה למערכת 30 אלף שקל בשנה, לעומת
כעשרת אלפים שקל ששולח אהוקת תלמידי הכיתה
רגילה. במשרד החינוך יש מי שטוענים, שהחיר
בלתי מוצדק, שכן בסכומים שמושקעים בפרויקט
אפשר היה לשפר גם את ציוני התלמידים במגורי
הביניים, כאלה שלא טובים מדי ולא יודעים מדי
ולכן לא מקבלים סיוע ממש. "צמצוי מורה פרטי
לכל תלמיד ונביא אותם בביתה לבגרות, אבל
מאיפה יגיעו המיליארדים הללו?" טוענים בכירים
במשרד החינוך.

"אזי ואבוי למי שיעז להגיד לי שהשיטה הזאת
יקרה מדי", מאיים כהן. "לתחזיק את התלמידים
האלה כמו בייבי-סיטרים מביתה א' עד כיתה ט' בכל
מיני 'מגמות נדמה לי, כמו נגרות וספרות, זה לא
יקר? תאמין לי, לממן אחרי-כך אחוקה של כל
תלמיד כזה בכלל באר שבע זה הרבה יותר יקר."

ההישגים היו מרשימים במיוחד: 92 אחוז
מהניגשים למבחן. עמרו בו בהצלחה. ואנחנו
מזכירים על יישובים שאחוז התלמידים שהגיעו
בעבר לתעודת בגרות נע בין 15 ל-30 אחוז.
"הוכחנו שאפשר אחרת", אומר נסים כהן
בסיפוק. "הוכחנו שתלמידים בכיתה ט',
שהמערכת החליטה שהם 'טוממים', 'מוגבלים',
שהם בדרך אל המעמד החברתי הנמוך, לברזלים או
לפושע, יכולים להגיע להישגים טובים יותר מאלו
של מי שמכונים 'ילדי שמנת'."

האגוז הכי קשה

וזה לא רק ההצלחה בלימודים. זו תרומת, זו
תחושת הניצחון. ראש מועצת ירוחם, מוטי
אביטור, השכיל להפוך את ההצלחה של השיטה
בתיכון המקומי למנוף אריר לשינוי תרומתה של
ירוחם. לא עוד עיירת הפיתוח המסכנה והאומללה,
אלא יישוב מתבגרה בתלמידים.
כבר חמש שנים ששיטת 'אמץ' מביאה נתח
בכיתות. ב'95, כאשר נסים כהן נפגש לראשונה
עם אביטור ואריה מימון, מנהל אגף החינוך
בירוחם, 17 אחוז מתלמידי השמינית בעיר הגיעו
לתעודת בגרות. כפי שהיה הראשונה ביקשו
אביטור ומימון להתמקד במגמה העיונית, הטובה,
של המחזור. כהן לא רצה לשמוע על זה.

"בשביל זה אתם לא צריכים אותי", טען, "אני
לוקח את הילדים של מגמת החשמל והנגרות, אלה
שנמצאים הכי למטה". הכיתה שבנה או כהן כללה
21 תלמידים, כולם לוקטו ממגמות נגרות, עיצוב
סער ומזכירות. "ברגע שצלחית איתם, נעביר
מסר לכל האחרים", אמר.

המשימה הראשונה היתה לפצח את האגוז הקשה
ביותר - מתמטיקה. במשך שלושה שבועות
ברציפות התעסקו ה'נגרים והספריות" רק
במספרים ונוסחאות, בוקר וערב, בלי הפסקה.
כסיומו של כל יום לימודים ערכה בחינה.
התלמידים, שהלך גדול מהם לא שלט עד אז בלוח
הכפל, עשו הכרות ראשונה עם הציונים 8 ו-9.
בתום שלושה שבועות מתישים יצאה כל
החבורה לקיבוץ. שכן, למרתון לימודים שנמשך
שלושה ימים. הלימודים נהדרים נמשכו לתוך
השעות הקטנות של הלילה. בסיום המרתון ניגשו
התלמידים לבחינה שהקיפה 50 אחוז מהחומר
לבחינת הבגרות במתמטיקה. כולם עברו את
הבחינה בהצלחה.

חודשים וחצי לאחר שהתחילו את לימודיהם
בכיתה י', ניגשו כל 21 תלמידי כיתה 'אמץ'

התקבלת

**רוני לוי, מנהל תיכון
בשדרות: "זה
כמו לקחת בדור אש
ולחשוד אותם ביום
קוץ הם לתוך
שדה קוצים יבש. אנחנו
מזכירים על התיכון
שלנו לפני פרויקט
'אמץ' ואחריו.
אלה שני תיכונים
שונים לגמרי"**

מה יעלה בגורלם של 19 שמיניסטים מופרעים,
שהשתוללו והפרונו למהלך הלימודים התקין.
"שמעתי על נסים כהן, שהחל או להתמחות
בהעברה של תלמידי מהקבצה ג' לתקבצה א'
במתנ"ס, משחורת פרנקל. לא היה לנו זמן. נסים
הגיע כפורים. השאפה היתה להכיר את החבר'
למוכנות לבגרות עד סוף השנה. נכנסנו לאמוק.
לקחת את התלמידים למתנ"ס בבאר שבע ולימורנו
אותם, על-פי עקרונות השיטה, מסכיב לשעון. תוך
שלושה שבועות הם היו מוכנים לבחינת בגרות על
60 אחוז מהחומר במתמטיקה. בסוף פד, דבר, חוץ
מתלמיד אחד, כולם עברו את הבחינה.

"אחרי ההצלחה המרהיבה היא כולם יישרו
קו. החלטנו להיערך למקצועות אחרים, כאשר
היעד היה להכיר 60 אחוז מהחומר הנדרש
לבגרות, פשוט כי לא היה זמן. מתוך 18 שניגשו
לבסוף לבגרות, 13 הגיעו לתעודת בגרות.
הילדים הללו ניצלו בזכות האמונה הבלתי
מתפשרת של נסים כהן. הכאריזמה שלו הניעה
אותם כתאוצה קרימה. ילדים שלא יכלו לשבת
רבע שעה בכיתה ורק מיילו על הגגות של בית'
הספר, הפכו לאלופי השקרנים."

איתן מלקר, אחי מהם, הוא היום סטודנט
לקרימינולוגיה בשלוחה של אוניברסיטת בר אילן
באשקלון. "אם נסים כהן לא היה מופיע בחיי, הוא